

A bírálóbizottság értékelése

Stark Tamás „Hosszú út az első magyarországi deportáláshoz” c. doktori disszertációját a bírálóbizottság egyhangúan alapvetően jól megírt, új tudományos eredményeket tartalmazó munkának tartja.

A mű erősségének elsősorban azt tekinti, hogy Stark új és eredeti forrásokat feltáró levéltári kutatómunka alapján írta meg az 1941-es deportálások és tömegmészárlás előtörténetét, alaposan rekonstruálta az 1941-es eseményeket, és bemutatta a felelősök egy részének 1945 utáni felelősségre vonását. Kiemeli továbbá mennyire fontos munkát végzett Stark az „idegen” zsidókkal szembeni tömeggyűlölet történetének feltárásával.

A bírálóbizottság kiemeli továbbá, hogy szemben az eddigi kutatásokkal, melyek az 1941-es eseményeket a hosszú történelmi folyamatok menetéből kiemelt, egyedi eseményként mutatták be, Stark long durée folyamatokat elemzett, és nemzetközi összehasonlításba helyezte a magyarországi eseményeket.

A dolgozat fontos újdonságának tartja továbbá az eddigi kutatásoktól eltérő fókuszot. Lényeges kutatási eredménynek tartja annak bizonyítását, hogy a dualizmus korában gyakorlati jelentőséggel nem rendelkező állampolgárság hogyan lett az országban élő zsidók ellen alkalmazott diszkriminatív állami politika egyik fontos fegyvere a Horthy-korszakban. További lényeges és új tudományos eredménynek tekinti annak kimutatását, milyen fontos propaganda szerepet töltött be az antiszemita magyar sajtó a deportálásokat megelőzően az állami intézkedések „népszerűsítése” terén.

A bírálóbizottság kritikai megjegyzései leginkább a disszertáció hiányos historiográfiai áttekintéseire és a transznacionális megközelítésmód hiányára vonatkoznak. A bizottság véleménye szerint a térségi összehasonlításokon túl más régiókkal is érdemes lett volna összevetni a magyarországi helyzetet, valamint világosabbá kellett volna tenni az 1941-es deportálások és tömeggyilkosság transznacionális jellegét.